

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
27 Maiu st. v.
8 Iuniu st. n.

Ese in fie-care dumineca.
Redacțiunea in
Közép-utca nr. 395.

Nr. 22.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nu se stinge.

u, nu se stinge lesne amorul din junie,
Când cineva iubesc, cum am iubit și eu;
Mânia ta silită și cruda-ți tiranie
Ah! n'avură puterea să stingă focul meu.

De-atuncea ați și mâne, și erăș ați și mâne
Trec ziua in suspine, precum și lunga noapte:
Și tot aștept destinul: că dor prin vr'o minune
El să-mi aline dorul cu dulci și tainici șopte...

Și străbătut-am țera și munții fără nume,
Și baluri, băi, distracții, eu tot am încercat,
Și dorul ce me arde il tot spuneam la lume,
Dar vre-o mângâiere pân' astăzi n'am aflat.

Și paserei ce cântă și frunzei ce suspină,
Și riului ce geme: ca să te uit! juram,
Păream mai consolată, căci ascultând mai bine,
In murmurul cascadei tot vocea-ți aușianu.

In nopți de insomnie și de suspine grele,
Sdrobită, consumată amoru-ți rechiemam;
Și me plângeam la ceriuri, te căutam prin stele —
Și prin a lor lumina părea că te zăriam.

Adesea obosită de dor și așteptare
Cu o cărticea in mână pe munte me suiam;
Și 'n fie-care foie cătând o consolare,
Tot numele teu dulce și amorul teu citiam.

Și când de somn cuprinsă, in visuri răpitoare,
Cu tine fericită in ceriuri me credeam —
Me deșteptam — și ochii-mi vârsau lacrimi amare,
Căci cătând in giuru-mi eu nu te mai aflam.

Sevasta Chirica.

Din zile bătrâne.

— Copie de pe natură. —

(Incheiare.)

a apă-boteză, când umblă popa prin case cu
jordanul, nainte de a se porni din biserică, pe
ea o boteză mai întieiu dintre muieri și-i da voie să-și

rupă din busuioc și să-și ducă apă sfințită. Ea il res-
plătia, când pe 'nserate sosiă cu iordanul in casa lor,
și-i da vinars de smeură, de cireșe ș. a. feluri și sin-
gură alegea fuiorul și teléga in care inveliă cărnații și
côtele de porc; apoi blidul cu pomele uscate și de-a-
supra un ban chitit frumușel, il deșertă in sacul crăs-
nicului ori diacului.

La Paști căpeta multă pască și ea atunci bucurasă
mergea de 'mpărția la toți cei de-acasă. Cine se bu-
cură mai tare, când venia ea dela tîrg ori dela sînta
liturgie, decât mica Ilenuță?! Căci grigiă Dómne de ea,
ca de ochii-i din cap și o drăgostia cu sărutări și ju-
cările, precum sciea ea că-i bine.

Eră și cruțătoare. Când eră vreme ploioasă și avea
să mergă la biserică, își luă cismele cele cu crețe multe
pe ele și de culoare roșie și le ducea pe umăr, ér in
tinda bisericii se încălția. Pentru aceea se ajungea cu
o păreche câte 15 ani.

Dar cum au mai toți ómenii, avea și ea un nărav.
Unii ómeni sînt bețivi, unii bătăuși și mai sciu eu cum
is. Tot natul cu zănatul. Dar baba Părască nu eră nici
beutóre, nici bătăușă. Dómne apêră, nici ném de ném
a ei nu s'a pomenit așa. Eră firetică și nu-i plăcea s'as-
culte invetăturile și povețele altora.

Și precum năravu din fire n'are lecuire, așa și
baba Părască nu putea să se lase de acel nărav. Ea
voia, să fie totdeuna de-asupra și vorba ei să fie vorba
din urmă. La acestea o ajută gura ei ce umblă ca o
reșniță și când vorbiă cu cineva, respundea scurt, cu
sânge rece și in un glas cam rēstit. Și cu deosebire pe
ciubêrarii moți — cari veniau de peste munte — se
necăjia mai mult.

Vestea rea se lătesce mai iute, decât numele bun!
Toți căți aveau căi pe la Băiță cunoseau pe baba Pă-
rască și cari tocmai nu-i cunoseau cinstita față, o cu-
noseau după nume — aușiau vorbindu-se de ea.

Pentru aceea -- me rog — să nu ve mirați, decă
vestea ei a mers până chiar la regele Mathia. Dar cu
vestea rea se ducea și o veste bună despre ea.

Anume sciea pregăti bine racii și peșcii, cu deose-
bire țiparii ce-i prindea Pavel — ginerele ei — cu un-
ghia ori cu rociul de sub iazul morii. Toți drumarii
doriau să guste din bucatele ei și gura-ți lăsă apă după
ele. Așa erau de bune.

* * *

Regele Mathia Corvin avea voie să cerceteze băile
de aramă din Băiță și pe cele de fer dela Cou. Iși
propuse a întreprinde o călătorie până acolo. Mai po-
trivită vreme decât tómna — nainte de a intră urșii in

viziunile lor iernatice — nu află. Mergea cu drag la vânătoare și în munții răsăriteni ai Ungariei, ori apuseni ai Ardealului se aflau de aceștia. În Bihor ursul nu e raritate.

Vera trecea și munte de pe munte nu se vedea de bură. Ciobanii diceau, că are să ningă acuș și își strîngeau cătră piept bitușile cele de oie. Eră rece la munte.

Nu avea obiceiul regele a-și da planurile pe față. Mult forfoiu nu iubiă. I eră de prisos. Pentru aceea numai suita care-l insoția sciea unde călătorește și ce voiesce. Așă se întemplă și de astă-dată.

Drumarul ce merge întemiată dela Beinș cu gândul la Băiță ori la Cou, ajungend la Luncă stă pe gânduri. Drumul de țără se desparte în două căi. Una duce la Băiță, una la Cou. Nu scie, pe care să se pornească mai departe.

Dar calésa regală nu se opri aci în loc. Alergă mai departe cătră Cou. Călăuzul cunosea bine locurile.

Betrânii de prin ținuturile acelea nu-și puteau aduce aminte, să fi vedut ei vr'un craiu trecend pe la ei. Se mirau cu toții și grăbiau a-i eși în cale în semn de supunere, ér regele din calésa deschisă respunea la vorbele lor de binevenire cu dulci cuvinte de binegăsire. Și rege și popor arătau față veselă, ér supuși mulțamiau lui Ddeu.

Așă eră de iubit Mathia Corvinul.

* * *

Eră tómnă. Baba Părăscă intindea mazerea la sóre, ér Ana meliță la cânepă. De-odată venia cineva dela spate și făcú pe baba, ce eră adâncită în gânduri, să tresară.

Eră jupănu Iuon Glimbóca, cumétrul Anii și a lui Pavel. După el — cale de trei pași — venia un lăcău de curte.

— Grăbesce cuscră, de pregătesce cum scii mai bine acești raci și țipari, căci peste-un cés vine craiul, să vedă cum te pricepi! — dize judele primar.

— Craiu? Și el e om ca ómenii! — respunse atunci baba cu sângeră rece, fără ca de pe fața ei să se pótă citi vr'o schimbare.

— Pórtă-te mai altcum baremi astăđi! Să nu ne faci rușine! — dizea cuscrul alungând pe Bălan care nu se putea imprietini cu pintenii lărmutori ai lăcăului.

— Tréba mea. Dar căți mănăcioși aduce cu el?

— Ce mănăcioși? — întrebă lăcăul, atins simțindu-se la córda cea mai fină.

— D'apoi, decă vor să mănăce, sânt flămânđi, și decă mănăce, sânt mănăcioși. Dar ve dau la toți, să pomeniți pe baba Părăscă . . . Pare că n'a vedut muieră, așă se uită la mine omul ásta. Poftim! Sub ochi am nas, sub nas gură, aici am mâni, colea picióre — trup din os și carne. Nu-s așă ómenii și pe la dvóstră?

Lăcăul nu mai ascultă vorbele din urmă, ci — opărit de vorbele babii — se ducea, să ducă vestea. Regele — fiind cam glumeț eră — ridea cu hohot, ér cei din suită se mirau de atăta istețime.

*

Mathia cu suita sa se apropiă și pentru că-i plăcea a se întinde pe érbă verde, se aședară cu toții sub un nuc mare din ogradă. Poporul se grăbia a i-se închină cu supunere; ér jupănu Glimbóca aducea vinars de smeură, ciresă, bucate, prune și tot felul de beutură, ce avea la îndemână pentru ăile mari. Și eră bucuros, căci innalții óspeți — osteniți de drum — le gustau pe tóte.

Toți trecure pe dinaintea Innălțimii sale, numai baba nu.

— Póte acuma se chitesce, — cugetă intru sine regele, dar minutele trecend repede una după alta și părendu-i pré lungă așteptarea, se adresă cătră Pavel.

— Unde ți-e sócra?

— Acesta părea infricat de o așă întrebare și spunend, că baba Părăscă e ocupată cu pregătirea racilor și țiparilor, se rugă de iertare — să nu ia în nume de réu purtarea sócrii sale. Așă am cunoscut'o și din acel nărav n'o poți scóte, — dizea Pavel.

— Spune-i, să vie cu pești cu tot la mine! — porunci atunci regele adjutantului seu, ér acesta intr'o clipită se sculă și grăbia a duce porunca la indeplinire. —

*

— Dta ești baba Părăscă? — întrebă adjutantul intrând în tindă.

— Sciu, că nu dta.

— Maj. Sa doresce, să te vedă.

— Eu insé nu doresc, până ce bucatele nu vor fi pregătite.

— Majestatea Sa e Domnul dtale! El are să poruncască și noi să ascultăm, — dizea adjutantul.

— Dară în tindă nu póte să poruncască, pentru că la fiert nu se pricepe și unde nu-ți fierbe óla, nu-ți băgă nasul! Priceputu-m'ai haiducule?

— Ce haiduc? Eu sânt adjutant crăiesc.

— Ce-mi pasă mie, în casa mea eu is stăpână!

— Nici regele nu póte porunci?

— Decă se incumetă să-mi poruncască chiar așă ceva, nu. Nu pot lăsá óla pe foc numai éc'așă. Veđi, și unsórea s'a topit. Spune-i voie bună și sănătate dela mine și că nu voiesc să ard rântașul!

Ce-i mai putea respunde adjutantul? Ea nu se da odată cu capul. Se duse dară păcălit și el cu vorba ca lăcăul.

Regele ca să pună corónă lucrului, trimise acum pe unul din generali cu porunca s'o aducă pe baba neingăduitóre cu ori-ce preț. Și pentru aceea își pusese în gând, să fie cât se póte mai aspru.

— Majestatea Sa, — dize generalul, — poruncesce, să vii cu mine așă cum ești.

Baba în loc de respuns începú a ride cu hohot și mestecă cu lingura în óla cu racii, cari roșiseră ca niște pipéruși.

— Ce riđi? — dize generalul cu mânie. Gată-te și nu mai perde vremea!

— Apoi, decă Innălțimea Sa me doresce chiar așă cu dor și nu mai póte așteptá — poruncască el până la mine!

— Ce? Mare o mai gândiși. Regele să mérgă la dta în tindă?

— De ce nu? Ori eu la el, ori el la mine — tot un drac.

— Dar cum se póte? El e craiu — stăpănu dtale, dta ești . . .

— Eu is . . . el e craiu. Ómenii sântem améndoii. Eu i plătesc darea, nu bántuesc pe nime, țin legea, me rog la un Ddeu — și cine imi póte face ceva? Auđitu-m'ai, domnule *pălămar*? Ea auđise nainte cu câteva minute, că vine generalul, dar acel nume și l'a uitat.

— Pălămar? Ce va să đică vorba asta? General — nu pălămar, înțelesu-m'ai?

— Tot una; dar aș pofti să mai taci din gură, căci să fiu ture, decă nu . . .

Generalul — vătémat până la rărunchi, voiá s'o apuce de mână și să o ducă nainte regelui, dar ea — svércolindu-se odată în drépta — apucă o lingură de lemn de pe cărpător și amenințându-l i dizea:

— Fugi tăpălagă, decă nu vrei să mi-te imblătesc cu acesta sabie? Nu ți-am mai spus, că in tindă eu stăpănesc?

Și cum grăia ea așa mi ți-l indoii odată cu limba unsă peste șolduri, ér generalul, cu pecetea pe hainele cele scumpe, mi-se ducea iute ca gândul să raporteze despre misiunea cu care a fost incredințat. Regele se miră din ce în ce mai mult de atâta curaj și pe când se gândia să se plece el însuși babei și să mîergă la ea in tindă, de odată se zăria o bătrână ce ducea niște talgere bine spălate și tot ce trebuia pentru mîesă. Ér după ce așternu mîesa, după cum se cade, venea Ana cu un blid de raci și-l aseăă inaintea regelui.

— Dău drăguțu te-o adus la noi, Innălțate împérate! — dîse atunci baba Părască.

— Ei babă, dar rău te mai porți. Toți s'or grăbit să-mi dee binețe, numai dta nu. Tărdiu te-ai mai tređit!

— Mai bine tărdiu, decă nici odată. Dar decă aș fi venit și eu atunci, ce ar fi făcut racii și peșcii fără mine? Acuma-s gata cu tóte și decă vrei să stai cu mine de vorbă — incepte!

Dar regele nu incepă la vorbă, ci luând lingura din blid, inceptea a-și scóte pe talgerul de lăngă el la raci și pești și gustând din bucatele babei — arêta semne de indestulare. Numai generalul — se făcea — a nu avé poftă de mîncare. Căci nu putea să uite lovitura ce căpétase dela baba Părască și voiă să-și resbune.

— Nu voiu gustă din bucatele ei, — dîse generalul, — până ce mi-se va rugă de iertare.

— Puțină pagubă! Cine nu-i flămând, nu mînce! Eu nu ți-am greșit nici cu cătu-i negru sub unghie, pentru aceea n'am pentru ce a me rugă de iertare.

Și dîcînd acestea trase talgerul generalului cătră blid și scotea Dómne, scotea până-ce generalul spărieat nu se vedea silit a dîce: „destul babă, destul!“ Ér atunci baba — vîdînd că n'are de gând să s'apuce de mîncare — mi ți-l apucă și mi ți-l hărăniă ea, cum l'o fi hărănit mă-sa când érá abia de-o câteva luni. Regele Mathia ridea și nici că-i părea rău pentru că a făcut cunoscință cu baba Părască.

După ce regele cu suita sa voiă să se 'ndepărteze, mica llenuță, care asemenea privia dela o parte la innalții óspeți, făcu pe bunică-sa atentă, că regele nainte de plecarea vîri sub talger niște grîțari fôrte sclicicioși. Erau galbeni împêrătesci.

Baba Părască tot dintr'un suflet alergă până la calésă și stringînd mîna regelui, i puse galbenii in palmă.

— Crișmarii din Băiță, — dîse ea, — nu primesc bani pentru norocirea de a goști pe Innălțatul și Luminatul lor împêrat. Cu aceea nu-s nici mai săraci, nici mai bogăți.

— Dóră nu puteți pofti, ca eu să ve mînc bucatele in cînste, — dîse regele.

— Pentru ce nu? Ori nu trăiesce Luminarea Vóstră după munca nóstră?

— Dómne miluesce-ne! — dîse atunci regele cu uimire. Cu babă asta n'o poți duce 'n capêt, decă vrei să nu-ți auđi mai sciu eu ce din gura ei. Dar decă tocmai nu voiesci să-i primesci dta, lasă-me — să-i dau llenuții, căci póte i-or prinde bine de zestre, când s'o mărîtă. Și decă vei avé vr'odată câte-o lipsă și câte-un nêcaz, vină la curtea mea și atunci și eu te-oiu goști așa, cum m'ai goștit dta pe mine!

— Atâta mi-ar mai trebui, ca eu s'ajung a me bucură de cogile dvóstră. Nu, nu — acolo nu ne-om in-telni! — dîse baba.

— Mănați! mănați iute să n'o mai aud! — dîse regele și calésa se puse in mișcare, ér Mathia Corvinul

privind de pe feréstă vedea pe baba făcîndu-i cu mîna și zimbîndu-i din gură și o auđiă — strigând in gură mare:

— Drum bun! S'auđim de bine!

Alesandru Tuducescu.

Spiritismul modern.

(Urmare.)

La propunerea lui Zöllner de a încercă și aci esperimentul amintit, Slade a ținut sub mîesă ca de ordinar tabla de ardesiă acum cu doué stiluri și a căpétat o comunicațiune in limba anglesă de cuprinsul acesta: „10 — fenici. 2 — fenici“. Acésta să ve serve de probă pentru clairvoyance.* După a 9-a đî trebuie să pausați, séu va fi rău de voi și de mediu. Credeți-mi. Amicul vostru*.

Esperimentătorii au referit partea primă a nunțiu-lui la cele doué monete din cuteia rectangulară, Zöllner érá să deschidă cuteia, după ce s'au convins toți prin scuturare, că monetele sînt tot intr'ensa; dară-și strămută planul, fiind că Hoffmann și Slade își esprima ră părărea, că se póte intemplă să cadă monetele pe tablă ca in esperiința precedinte cu pilsa de cinci marce fără a deschide cuteia. In urma acestora Slade ținú tabla ca de ordinar sub mîesă și indată se auđiră căđînd pe ca doué monete, care esaminate se aflără consunând cu prima parte a nunțiu-lui amintit. Zöllner apucă acum cuteia, ce sta nevătémată pe mîesă, și scuturând-o, află pe mirarea tuturor, că nu e deșérta ca la esperiința de mai nainte, ci conține doué obiecte, care insé judecând după sunet nu pot să fie monete. Dênsul voiă să rumpă fașiile de chărteia și să deschide cuteia, dară Slade il opri pregătindu-se a cere deslegarea întrebării dela spiritele sale prim scrisóre directă. Ținînd tabla cu un stil de ardesiă sub mîesă acesta se auđi indată scriind și după retragerea tablei se află nunțiu-lui in limba anglesă: „Amêndoué stilurile sînt in cuteia“. Și intru adevér stilurile nu erau nicăiri împregiur, ci când se deschise cuteia se aflără intr'ensa.

Aceste esperimente sînt după Zöllner de mare valóre in trei privințe.

1) Prin ele se demustră producerea de scrisori sub influința lui Slade fără ca acesta să aibă de mai nainte cunoscință despre cuprinsul lor. Deci e imposibil ca acele scrisori să se producă prin influința voinței conscie a lui Slade.

2) Prin cele comunicate se demustră in mod fôrte elegant și compendios așa numita străbatere aparentă a materiei. Monetele au trebuit să trecă la aparentă nu numai prin păreții cuteilor, ci și prin mîesă, a cărei grosime érá ca de 20 milimetri.

3) Esperimentele acestea ne dau o probă neresturnabilă despre realitatea așa numitei clairvoyance.

Spre a face, ca și persóne, care nu luau parte la ședințele lui Slade, să se convingă despre realitatea fenomenelor, in speciă a scrisórei directe pe táblițe de ardesiă a escugetat Zöllner un metod ingenios. El și-a procurat adecă mai multe table duple proveđute cu șarniere, ca să se potă inchide ca o carte. Intre fețele astor table remăne puțin spaț liber spre a introduce stilul séu frunđe de papir și o bucățică de grafit.

Cu o tablă de acestea s'a dus Zöllner la colegul seu Wach profesor de dreptul criminal la universitate

* Clairvoyance insêmnă: vedere curata, pëtrundere și se usită aci spre a denotá o speciă de somnambulism, in carele persónele afectate observă lucruri, care nu se pot observá prin sensurile ordinari.

și i-a explicat tot planul seu. Wach încă a fost de aceeași părere, că decă atare tablă dubla închisă și sigilată cu totă precauțiunea având între fețele sale stilul de ardesiă ar deveni scrisă pe din lăuntru în presința lui Slade, atunci ar câștiga o probă convingătoare despre realitatea fenomenului memorabil și aceia cari nu participă în persoană la ședințe.

Profesorul Wach s'a și apucat o prepară o tablă dublă pentru experiment. După ce a pus pe o față a tablei un stil de ardesiă și a resturnat pe el cealaltă față le-a înfășurat cu două fașii de charteiă. Fie-care fașă s'a provădut apoi cu câte două sigile; afară de această fașiiile s'au scris intru adins pe fețele interioare, ca să se pōtă descoperi ușor eventuala reunire artificiosă, decă le-ar rumpe cineva. Cu tabla ăstmod preparată a mers Zöllner la amicul seu O. Hoffmann, unde a explicat de nou tot planul seu. Dēnsul și-a exprimat părerea, că după acest metod medietari ar putē se convingă lumea despre innocența lor cu mult mai comod, decăt prin ședința publice sēu private, ăra Slade și-ar amelioră esistența materială, decă i-s'ar trimite atari table bine sigilate, și dēnsul le-ar retrimite nevătēmate insē scrise pentru ăre-care onorariu.

De sine se înțelege, că aplicabilitatea și forța demonstrativă a acestui metod se întemeiază pe supunerea, că trebuie să fie cu puțință a incide tablele cu atăta precauțiune, ca să nu le pōtă deschide nici cel mai isteț escamotor sēu alt artist fără a se observă această operațiune . . .

„La finea conversațiunii cu amicul meu O. Hoffmann, — scrie Zöllner, — am lăsat tabla în chilia destinată pentru Slade în casa amicului meu. Incăt imi aduc aminte, Slade nici nu ăra atunci acasă, și numai sēra la ărele 8³/₄ am convenit cu dēnsul la ședință și luând tabla de pe armariul de lângă mēsă i-am spus și lui scopul intenționat. E probabil, că dēnsul n'a vėdut tabla această până acuma. Amēndoi ne-am convins prin scuturarea tablei, că stilul de ardesiă se află tot între fețele ei. Acuma am pus eu tabla pe mēsă de joc, unde mai erau niște table și alte obiecte de aci incolo necontentit sub ochii mei“.

Indată după aședarea tablei s'au pus și experimentătorii la mēsă de joc, pe care sta o luminare aprinsă. Slade a luat acum mai odată tabla în mână, insē tot sub ochii lui Zöllner, și a propus să se mai sigileze în douē locuri, ce s'a și întēplat. După sigilare tabla s'a aședat ărași pe mēsă în depărtare ca de 1¹/₂ urmă dela mânăle lui Slade, care zăceau sub ale lui Zöllner, și așa se puteau controlă. În decursul conversațiunii Zöllner a întrebat pe Slade, că ăre n'a încercat până acuma să capete scrisori cu cerusa pe hărteiă în loc de cele pe tăblițe de ardesiă. Slade a respuns, că n'a făcut încă asemenea încercare, dară e gata a întreprinde indată și acest experiment.

Spre acest scop Zöllner a împăturat în douē jumētate fileră hărteiă de epistole, ca și când ar pune-o într'o cuvertă mai mare. Intre păturile hărteiă a aședat o bucățică de grafit, apoi la propunerea lui Slade pentru controlă mai mare a rupt dela un colț al hărteiă împăturate douē bucațele, care le-a păstrat la sine. Fileră împăturată cu grafitul s'a pus acum sub tabla des amintită. Amēndoi și-au pus mânăle pe mēsă așa, că ale lui Slade erau mai acoperite de mânăle lui Zöllner și impedeate de a se mișcă. În această pușețiune au petrecut ei ca la 5 minute, fără a observă ceva remarcabil. Slade tresări mai de multe ori ca cuprins de fiori, dară tōte remaseră ca mai nainte, drept ce se apucă a cere respuns dela spiritele sale în modul îndatinat prin scrisore pe o tăbliță ținută sub mēsă. Respunsul fu: „Căutați spre hărteiă vōstră“.

Zöllner redicând acum tabla, care o pusese peste hărteiă cu grafit, se minună convingēndu-se, că acestea au dispărut cu totul de sub tablă, și cercând în pregiur n'a mai putut da de ele. Slade a întrebat acum ărași spiritele sale, care au respuns prin scrisore pe o tăbliță: „Papirul e între table și se scrie pe el“.

După acest respuns Zöllner apucând tabla preparată o scutură bine și auđi apriat dislocarea unei frunțe de papir între fețele ei. Cu această tablă se duse apoi la colegul seu Wach ca să o desfacă împreună, dară neaflându-l acasă a păstrat tabla la sine până în ziua cealaltă.

În deminēta următoare venind Zöllner cu tabla cessionată, în care ăra să fie papirul și grafitul, la amicul seu Hoffmann, Slade cădū dintr'odată în estase și-i adresă o cuvēntare în limba anglesă cu ochii închiși și cu vōcea strămutată. La finea cuvēntării dișe Slade tot în estase: „La capētul inferior veți află cercuri, prin care am voit să indegetăm diferitele dimensiuni ale spațiului“.

Trei ăre mai târđiu a convenit Zöllner în casa consiliarului Thiersch cu Wach și cu Hoffmann spre a desface tabla provădută cu 6 sigile. După desfacerea tablei s'a aflat într'ensă grafitul și papirul neted, pe carele nu se vedea nici o indoitură, din care s'ar putē conchide, că s'ar fi viri prin vr'o crepătură; așa ceva nici nu ăra cu puțință fără a rumpe sigilele. Bucățelele care le rupsesse din hărteiă consunau perfect cu această.

Spre a constată suspensiunea legei fizicali despre impenetrabilitatea materiei, mai amintesc Zöllner și următorea aparițiune din ședința avută cu Slade în 9 maiu 1878. Slade a luat atunci douē table egali cumpērate și curățite de Zöllner, le-a dat acestuia spre a le ține și apesă cu mână stângă, una pe fața superiōră, alta cătră fața inferiōră a mesei. Sub tabla superiōră se pusese un stil de ardesiă. Mânăle lui Slade erau pe mēsă acoperite de mână drēptă alui Zöllner ca la 1 urmă dela table. După aceste dispusețiuni s'a auđit indată scriind și după încetarea scrierii s'a aflat scrisă nu tabla cea deasupra, sub care zăcea stilul, ci tabla cea din jos, și anume pe fața întōrsă cătră mēsă. Stilul ăra tot pe mēsă, a cărei grosime făcea ³/₄ de policari.

*

Din ședința ținută cu Slade în 7 maiu 1878 relatēză autorul nostru, că la experimentările făcute în modul îndatinat cu scriere pe tăblițe a observat și dēnsul, cumcă la intrerumperea catenei încetă scrierea, care se continuă ărași după reunirea catenei. Tot în acea ședință s'a vėrsat asupra experimentătorilor o ploicica, care a durat ca la ¹/₄ de secundă și i-a udat pe cap, pe vestminte și pe mână, ba și pe pavimentul chiliei s'au vėdut urmele ei încă și după aceea. Licuidul atins cu capētul limbei, încăt se pōte judecă după saporē, a fost apă curată. Este de insēmnat, că în chilia respectivă n'a fost nici un vas cu apă, ci numai în chilia de alătura.

Acăsta aparițiune s'a repețit cu putere mai mare, până ce ei erau ocupați a-ș uscă unul altuia vestmintele. Acuma s'au udat plafonul și părății chiliei. Judecând după forma și direcțiunea urmelor de apă, se părea că rađele de plouă au pornit dintr'un punct la mijlocul chiliei ca dela 4 urme înălțime peste capetele lor.

În altă zi a participat și Hoffmann la ședință, în care după formarea catenei s'au experimentat ca de ordinariu cu scrierea pe tăblițe. Intre această s'a vėdut redicându-se dintr'odată din trei locuri la marginea mesei fum, carele, judecând după miros, cuprindea câtva acid sulfuros și azotos.

Idilă păsărescă.

Cei de față căutând sub mesă n'au vădut decât resturi de fum, ca după aprinderea unei aprinđele (chibrit). Acésta aparițiune s'a repetit de nou și mai intensiv. Zöllner mai deodată cu Slade a proiectat, să se pună sub mesă un luminariu cu lumină, spre a afla, decă ființele nevisibile sânt intru adevăr in stare a aprinde lumina. Primindu-se proiectul Hoffmann aduse doue luminarie cu lumini innalte și noue, care n'au mai fost aprinse până acuma, și le aședă sub mesă.

După impreunarea mânilor in catenă și așteptare de câteva minute se redică fum mai dia tóte laturile de sub mesă de joc; tot in același timp s'a redicat unul dintre luminarie cu lumina aprinsă peste marginea mesei și s'a coborit éráși după puține secunde. In urma acestora esaminându-se spațiul de sub mesă s'a aflat acolo in mijloc unul din luminarie cu lumina aprinsă. Spre a delăturá obiecțiunea, că acésta va fi fost vr'o halucinațiune trecétore séu cerebrațiune neconsciă s'a ținut peste flacăra luminei jumétate fileră de hărtia ordinariă până s'a ars o gaura intr'énsa. Pe lângă acésta énsuși Zöllner a ținut la aceeași flacăra o vérgă de céră roșie și a lăsat câteva picuri de céră topită pe hărtia amintită imprimând sigilul seu. Acea fileră cu arsură și cu sigilul imprimat se află și astăđi in posesiunea lui Zöllner, cum mărturisesce el érsuși.

Acest scriitor încă amintesc o esperiință cu un clopoțel sunător întemplată in ședința din 15 decembre 1877, la care au luat parte el énsuși, Slade, Hoffmann și soție acestuia. După impreunarea mânilor in catenă făcuse densus observațiunea, că s'a uitat a pune și un clopoțel pe mesă de joc, și étă că in același moment se auđi sunând un clopoțel de distanță ca de 2 metri dela mijlocul mesei.

Toți véđură apoi in chilía puțin luminată prin flacăra de gaz dela stradă, cum se coboria incet un clopoțel de pe etageră lăsându-se pe covorul pavimentului, pe carele s'a mișcat după aceea cu intrerumperi, până a ajuns sub mesă, unde a inceput a suna fórte ager. Intr'una cu acest clopoțel s'a aréat și alt fenomen interesant, anume: in timpul ce persónele presinte țineau mânilé impreunate pe mesă, apărú rápede dintr'o deschidetură a perdelei o mână cu clopoțelul și-l aședă pe mesă inaintea tuturor. Autorul nostru ne spune, că in momentul ce și-a exprimat dorința de a puté stringe mâna respectivă in a sa, acea mână a apărut de nou și a fost strinsă și scuturată de mâna dréptă a autorului până când stंगा sa acoperiă și ținea strins mânilé lui Slade.

Mâna apărută se simțiá ca viuă și replicá stringerea autorului cu atáta intimitate, incát aceea avea mare voia a se conduce de ea in a patra dimensiune in speranță, că acolo se va aflá mai multă iubire de adevăr și mai multă onestitate decát aici, cum se exprimă densus cu ironie. El retatéză mai incolo, că lăsând mâna spiritului i-a oferit o tablă provocându-l să-și incerce améndoii puterile, spre care scop avea să tragă unul de o margine și altul de cealaltă margine a tablei, ca să védă, la carele va remáné tabla. Incercarea s'a executat de loc și Zöllner a remas invingător. Densus mărturisesce, că la acest experiment a avut același simț elastic, ca și când ar fi prins vr'un om de cealaltă margine a tablei, și apoi adauge, că in tot decursul acestora Slade a ședut in pace cu ambe mânilé acoperite și ținute de mânilé celor de față.

Inre acestea s'a întemplat și urmátorea aparițiune: peste marginea superióră a perdelei a apărut dintr'odată o massă semicercuală strălucind in lumină fosforică. Acea massă de măriméa unui cap de om se mișcă incet incóce și incolo la innălțime egală dela o ature a perdelei până la cealaltă. Asupra celor de ată se făcea impresiunea, ca și când in dosul perdelei

ar fi o figură luminósă, care se redică cu partea superióră a capului peste perdea.

La repetirea mișcárilor amintite ajungénd figura in lasurea, de care ședea Slade, s'a aréat in tótă măriméa sa. Slade s'a dat in laturi spáriat, érá figura retragéndu-se după perdea s'a mișcat cu aceeași iuțime spre laturea opusă, unde s'a aréat numai de jumétate. Liniamente de față séu membre omenesci nu s'au putut distinge.

Zöllner incheiă relațiunea sa, după care am produs cele precedinte, cu cuvintele: „Cele împărtășite cuprind in esență tóte acelea fenomene, care le-am observat eu énsu-mi in presința lui Slade intr'o serie de mai mult decát 30 ședințe și alte conveniri cu densus. Precauțiunile, care le-am întrebuințat au fost de natură, că pentru mintea mea s'a eschis posibilitatea a orice inșelăciune séu a vr'unei ilusii subiective“.

(Va urmá.)

Teodor Roșiu.

Despre sánětate.

(Incheiare.)

II.

Cea mai mare parte din cei ce sufer, se pórtă cu medicul ca și cu o divinitate: ei chiamă pe medic, când i dóre ceva, il iubesc pe cât timp i ușurézá și-l uresec pe dată ce se véd tămăduiți.

Suvenirile unui medic.

Se nasce intrebarea, că decă higiena devine perfectă și omenimea o imbrățișeză cu căldura cuvenită, nu vor deveni medicii superflui?

Da, decă ea ar puté ajunge la o perfectiune ideală, absolută, și decă tot omul ar puté fi pětruns de dogmele ei; dar acésta a fost și va remáné un pium desiderium, și de aceea medicii din vechime au fost chiar așa neaperat de lipsă, precum și astăđi lipsa medicilor se simte și se va simți totdeuna. Se crede că chiar și in cele mai vechi timpuri au existat ingrigitori pentru susținerea și restaurarea sánětății, dar date mai sigure avem numai despre aceea, că Egiptul a fost primul lé-gán al medicilor.

Omer in *Odyssea* (IV 219—232, traducere in prosă de Caragiani, Iași 1876) dice: „Atunci éráși alte lucruri născoci Elena cea de Joie născută; indată dar puse in vinul, de unde beau, o buruiénă, care aliná jalea și mânia, și care face să uite cineva de tóte relele. Cine ar inghiți-o, după ce s'ar amestecá in ulcior, in acea ți n'ar puté să verse lacrimi de pe obraji, nici chiar decă i-ar muri maică-sa și tatăl-seu, și chiar decă ómenii i-ar sfășiá inaintea sa cu aramă pe fratele, séu pe iubitul seu fiu, și el ar vedé cu ochii. Astfel de iscusite și de bune buruieni avea fiica lui Joie, pe care i le dăđú Egiptiana Polydamna, nevésta lui Thon, unde pământul cel dăruitor de bucate dá fórte multe buruieni, multe bune, când sânt amestecate, multe inșé triste; și fie-care este doctor priceput mai pe sus de toți ómenii; căci in adevăr sânt din némul lui Peon (doctorul țeilor pe Olympe)“.

Puține sentințe atât de armoniöse și láudátore s'au adus asupra medicilor, pentru că din anticitate și până astăđi omenimea este mai inclinată la persiflarea decát la aprețiarea corporațiunii medicali, și nu sciu de ce? Medicii își dau tóte silințele, ba își espun chiar și viața pentru vieța și sánětatea semenilor lor și totuși se n'aibă recunoscință? Prin date statistice (de prof. Casper) s'a constatat că din câte o sută de énsi ajung bé-

trăneta de 70 de ani: 42 de preoți, 40 de economi, 35 oficanți superiori, 35 neguțatori și industrieși, 32 cătane, 32 oficanți inferiori, 29 advocați, 27 artiști și doctinți, și numai 24 medici. Venirea în contact cu morboșii și alte încordări ale puterilor mentali și corporali aruncă pe medici așa curând în brațul morții.

Față cu acest fapt pozitiv nu știu cum se potrivește observarea sarcastică a filosofului rișător german Weber (în opul seu Democritos) în sensul căreia un medic s'a făcut putred de bogat, pentru că a făcut pact cu morțea ca densa să se pună omului când are se moră la cap, ér din contra la picioare. Omenimea i admiră cunoșcerea infalibilă; dar veni rëndul ca să se pună morțea și la capul medicului, care fu însé mai istet, întorcându-se îndată cu capul unde-i erau picioarele; ér morțea a dis: „prost este cel ce crede medicului!”

Mărturisesc și eu serios, că au esistat și esistă și acum medici mai puțin demni de încredere, dar pentru singurateci nu trebuie purtată ură asupra tuturor. Ba nici să nu ne mirăm că medicii vechi erau mistici și secreți, pentru că mistic și deșert creșător érá tot omul pe acel timp.

Noi n'am crede că: „diamantul purtat la mâna stângă servește ca talisman în contra otravei și duhurilor necurate; agatul păzeste de cugete rele și nu lasă a fi îmbetat de amor; rubinul alungă guturaiul (troacna); cristallul de munte delătură amețela, chrisolitul melancolia; topazul conservă cugetele caste; smaragdul alungă epilepsia și aceste ênsușiri se potențéză prin insignele numitelor petri scumpe*; și totuși ca remășițe al acestor credințe și în zilele noastre vedem folosindu-se, chiar și la popóarele culte, amulete despre cari se crede că au mare putere a păzi pe om de rele.

Credința deșertă încă póte fi credință puternică, care de multe ori are folos nedisputaver pentru om... „Credința ta te va mântui“, țiece Mântuitorul nostru Christos, și acesta este un adevér mare. Filosoful Kant a compus un sistem întreg de vindecare prin credință (în broșurica sa: „Die Macht des Gemüthes“).

Apoi curele, pe cari le nimeresc unii homeopați nu pot fi atribuite altui ce, decât credinții și dietei, pentru că cât de puțin valoreze homeopatia în sine, póte prevedé oriși-cine, care pëtrunde cât de puțin în esenția ei.

Écă ce scrie un erou al sciinții, marele chemist Liebig: „Cine póte afirmá, cumcă majoritatea ómenilor instruați și culti din timpurile noastre stă pe un grad mai innalt de recunóscere a naturii și a puterilor ei, decât introchemicii seculului XVI; decă acela scie, că sute de medici susțin atari principii de adevérate, cari batjocuresc tóte esperințele și mintea sánétósă a omului; bărbați, cari cred că efectul medicamentelor ar zace în anumite puteri ori calități, cari prin frecare și clătinare pot fi puse în mișcare, pot fi întárite și transpuse în materiale fără efect, cari cred că o lege naturală, care n'are escepțiune, ar fi neadevérată pentru medicamente, de órece ei presupun, cumcă efectul lor ar fi în stare să creșcă în proporțiune cu diluarea lor și cu descreșcerea lor în materie ?

Pe lângă tótă puterea credinței, acesta pré puținé scáderi corporale este în stare a delăturá și de aceea trebuie să ne luăm refugiul la mijlóce puternice, ce ni le dá natura în tustrelele sale imperii, ca prin ele să reparăm ce este vátëmat. Să nu dubităm nici în aceea, că medicii, cari își sacreză tótă viața lor pentru a cunoșce defectele corpului omenesc și a le saná prin cele mai corespunđetóre remedii, sânt demni de tótă încrederea și meritá o distincțiune mai deosebită decât ce le dau aceia, cari întéu cer sfatul unor babe sciutóre

(??), apoi când sânt aprópe de morțe află de bine a consultá și pe medic.

Sprez că nu sânt privit de parțial și de unul, care aduce laude șie-și și partisanilor sei, dar față cu unele nejustități me simt îndemnat a-mi aredicá vocea. Așa un medic-oculist trimis de ministeriu în comitatul Torontalului pentru vindecarea molipsiților de epidemia egiptică la ochi, imi scrie cumcă pátimașii din acele părți, în loc să-și pună tótă încrederea în medici, din contra i uresc și invinuesc, că ei (medicii) ar fi adus acel morb pe capul lor ca să-i supună la o nouă dare de bani.

Nu condamnez peste tot scepticismul publiculu față de medici, ba chiar și eu le țiec că, unde li stă în putință a alege, să fie fórté precauți la distribuirea încrederii lor, pentru că sânt convins că alocurea au causá de a fi supérați.

Aș dorí și aceea ca tinerimea nóstră să se trudească în numer mare de a pune pe popor în pozițiunea ca să-și íótă alege medici însuflețitori de încredere, și astfel să póta delăturá de lângă sine pe cari nu-i promovéză interesele cu cele mai curate simțeminte.

Dr. G. Craincean.

Pericolile corsetelor.

Mulți scriitori, în diferite epoce, au scris despre corset, și cu tóte acestea, séu că n'au putut să ne convingá pe deplin, séu că n'au avut fericirea ca să-i asculte nimeni, căci ținta străduințelor lor a ramas neatinșă.

Vom stáruí dar, asupra acestui punct, căci sânt mari nenorocitele rezultate, cauzate de acest sine qua non al îmbrăcăminteí femeilor.

Plaga acesta introdusă, în sfera lúmei civilizate de rigóre încă de pe timpul evului međiu, a ajuns astáđi un obiect de lúec, fără care femeile nu pot fi prezentabile în fața lúmei!

N'avem, cátuși de puțin, intențiunea de a satirisá pe cineva, ci numai, pur și simplu, de a arétá pe cale sciințifică, consecințele la cari pot da naștere corsetele, din punctul de vedere higienic.

De și, póte, obiceiul acesta nu s'ar stérpi curënd după înrădëcinarea la care a ajuns, totuși ne permitem cel puțin să stáruim cu deosebire asupra abúsurilor ce se fac cu corsetele!

Corsetul care ađi a devenit basa séu scheletul toaletei femeilor, și care servă de a îndreptá și a ascunde multe diformități adesea ori, nu este de origină modernă; în Grecia, damele aveau un fel de corset rudimentar numit sefodosn și matronele romane, castula, un fel de tunică mică, pe care o strîngeau impregiurul taliei lor.*

După Glien, fetele tinere se serviau peste tot cu niște fășii séu legături pe cari le strîngeau cu putere peste spete și impregiurul peptului, pentru ca să li se mărescă volumul șoldurilor și al pântecelor în raport cu toracele: neegalitatea umérilor érá ascunsă prin niște pernițe numite analectide séu analectride și pântecetele érá apésat prin niște cercuri ale căror óse de astáđi de फिल्डे séu de balená pare că sânt o readucere aminte din timpul acela.**

Se țiec că Caterina de Medicis introduse în Franția obiceiul de a strînge peptul și spatele prin ajutorul unui os de balená, care se numi mai târđu corp de fer: ósele de balená atingeau crestele iliace și produ-

* Reveillé Parise, Etudes sur l'honume, t. II p. 422.

** Bouvier, Equdes historiques et medicales sur les corsets.

ceau în punctul acesta, când șoldurile eșiau afară opresiune, care, după Montaigne sgarăia une-ori pielea și producea accidente mortale. (A. Paré).

Bouvier împarte istoria corsetelor sau a echivalenților lor în cinci perioade :

1) În antichitate, legături seu fășii ; 2) primul secol al monarhiei franceze, mare parte a evului mediu, nimic statornic ; perioadă de tranziție, caracterizată prin părăsirea legăturilor romane și din introducerea corsetelor lipite de corp ; 3) finele evului mediu și începutul renascerii, primirea generală a rochiilor cu talie strînsă ținînd loc de corset ; 4) din mijlocul secolului XVIII, epoca óselor de balenă ; 5) dela finele secolului XVIII pînă în zilele noastre, domnia corsetelor moderne și actuale.

Ambroise Paré, Spigel, Platner, Winslow, Van Swieten, Camper, Soemmering, Buffon, I. I. Rousseau, au criticat cu vioiciune întrebunțarea corsetelor și medicii mai cu sémă prin argumente trase din studiul organizațiunii.

Împératelele, Iosif II, l'a oprit printr'un edict sever și cu toate acestea el n'a dispărut din toaleta femeilor.

Teoria respirațiunii feminine, după Beau și Maisiat, se face prin ajutorul cóstelor superioare și mai cu sémă prin cea dintîi, ridicându-se în sus, și înainte. Bérard spune că acesta respirațiune* consistă într'o mișcare totală a toracelui de jos în sus ; sternum, clavicula și prima cóstă se ridic ; de aci rezultă o mișcare de rotațiune fôrte însemnată în cóstele cari urmez pe cea dintîi ; dar acesta mișcare care se propagă, merge slăbindu-se dela partea superioară la partea inferioară a peptului.

Astfel este respirația normală a femeilor ; actrițele mai cu sémă pe scenă în momentele vre-unei turburări a sufletului cauzată de vre-o mare simțire meșteșugiată, măresc acesta respirațiune făcînd'o vizibilă tuturor : se mai observa la fetele tinere, cari n'au pus încă corset.

Haller după Boerhaave, face o diferență în modul de respirațiune la copii de doue seculi înainte etății de un an. Bérard admite asemenea că corsetul care strînge numai partea inferioară a peptului se învoiesce cu planul primitiv al organizațiunii și ale funcțiunilor femeii.

Pe de altă parte, starea socială condamnă pe femei la viața sedentară și le slăbește tot sistemul lor muscular prin lipsa de exercițiu ; de aci provine o oboșală pe care o simt de odată în pozițiunea dreptă seu stînd jos ; acesta sensuațiune e cauzată din întrebunțarea corsetului, care servă, nu ca să îndrepte colóna vertebrală, dar ca să inlesnescă un punct de sprigin trunchiului indoit înainte ; starea de semi-îndoire înainte le este obicinuită femeilor în ocupațiunile lor sedentare, și decă n'ar fi corsetul ca să impedece acesta îndoire, ea ar fi covârșită de greutatea capului, a sênului și a tuturor organelor abdominale și toraice.

Un corset, adecă un cordon de o țesătură elastică, lat, după dezvoltarea corpului, fără óse de balenă seu lame metalice, strîns puțin la baza toracelui, este convenabil femeilor, cari au mamelele pré dezvoltate și mușchii lipsiți de contractiune ; pe cât timp corsetele-cuirasse, cari se întrebunțez astăzi, le considerăm (Reveillé Parise) ca niște mașine de presiune periculoase, cari n'au scop decăt să strîngă fără milă peptul în p' sa lor de fer, producînd accidente grave, ba p'cte de morți ori mortale chiar !

În orient femeile, atât de însemnate prin desv'area regulată a sênurilor, se mulțumesc de a le susține

numai prin câteva înfășurări cu o legătură (brău) lată la baza toracelui.

Fetelor tinere nevêrsnice, corsetul le apasă, le mută din loc, le îndoie ósele, pocesce scheletul și aduce vătămăre dezvoltării regulate a organelor ale căror suprafețe ósose nu rămân de cât un țipar !

Medicii cari fac cercetări asupra cadavrelor femeilor, mai cu sémă la Paris, în spitalul numit Salpêrière, unde se găsesc femei bătrâne și multe chiar lipsite din minte, ne arată pocirile cele mai stranii la baza toracelui, rezultând din întrebunțarea pré timpurie a corsetului.

Cea mai ordinară consistă a face din baza peptului vêrful conului reprezentat prin colivia sa ososă, și pentru că corsetul se opune la ondulațiunile neîncetate ale celor doue cavități splanchnice, de aci rezultă că impedează d'odată trei funcțiuni principale : respirațiunea, circulațiunea și digestiunea.

Corsetul inlesnesce oprirea sângelui în plămâni, emoptisia (scuiparea de sînge), ipertrofia inimii, care luptă contra unui obstacol permanent la curgerea sângelui ; ne egularitățile digestiunii, cari cer concursul acțiunii musculare a stomacului. După observațiunea lui Ferrus, corsetul caută să respingă contra diafragmei organele conținute în pept, astfel că ficatul se întinde adesea ori de mai multe degete pînă la ultimele cóste, de unde primesce țiparul lor pe fața sa superioară. Soemmering spune, că a vêdut un stomac împărțit aproape în doue loji prin compresiunea excesiva și prelungită a unui corset armat cu óse de oțel.

Fetelor tinere care-și fac talia subțire prin abuzul prelungit al corsetelor, stomacul li se comprimă lateral și înainte transformându-se într'un canal mai strîmt de cât un intestin și îndreptându-se vertical, se cufundă prin extremitatea sa pilorică în partea superioară a basiniului ; d'aci rezultă că nu p'ote încăpea într'ênsul de odată decăt alimente pré puțin, ér digestiunea și chilificațiunea lor devine supêrătoare, incompletă, din cauza schimbărilor raporturilor normale a acestui organ cu duodenum : de aci provin dispepsiile (nemistuirile) și turburările digestive diferite de cari sufer aceste victime ale modei.

Acum să vedem, decă cel puțin pe lângă atâtea rele și pericole din partea corsetului, gâtul își mai p'ote păstră frăgeđimea și tărîa sa naturală ? Nu : se moleșesce, se îndoie, se deșiră ; adesea ori el impedează dezvoltarea mamelelor și dă naștere la impetrirea glandelor mamare. Așá dar trebuie să oprim cu severitate pe fetele tinere d'a purtá corset și pentru a le scăpá pe viitor de el, cată să le inlesnim dezvoltarea sistemului lor muscular prin exercițiu, gimnastică și băi reci.

Femeile cari au o constituție slabă, delicată trebuie să se abție totdeuna d'a întrebunțá corsetul ; acelea cari au o constituție tare să nu-l întrebunțeze decăt cu modificările de mai sus.

În timpul însărcinării, femeile trebuie să se păzescă de orice presiune asupra ori cărei părți a corpului ; căci uterusul ridicându-se respinge organele abdominale cătră diafragmă și cu chipul acesta le opresce d'a se aplecă în jos ; o stringere circulară a toracelui ar reduce întinderea orizontală a acestei cavități și ar da naștere pe fie-care și la un mare pericol adecă : congestiuni seu grămădirea sângelui în plămâni, la cap, etc. și în acelaș timp ar puté să determine întărîrea mamelelor seu astuparea canalului glandei, din care causă nu curge slobod laptele și cu oprirea circulațiunii lapteului, să vătămă sănêtatea viitoare a mamei și a copilului.

Corsetele cu óse se scobor pe pantece și vătămă dezvoltarea și direcțiunea uterului : din toate acestea rezultă lepădarea seu stêrpirea. Raciborski s'a asigurat

* Bérard, Cours de physiologie t. III p. 258.

că réua formă ce au mamelele, adesea ori din nascere, e datorită în mare parte stringerilor corsetului.

Acésta diformitate se observă mai cu sémă la femeile din oraş, cari se supun orbesce cerinţelor modei, pe când cele dela ţeră sânt scutite de tóte acestea. Fetele tinere cari n'au suferit încă efectele corsetului, au mamelele mai mult séu mai puțin scóse afară (proeminente) și dispuse bine pentru lăptare.

Corsetul dar face pe multe mame să-și pérđă plăcerea de lăptare, séu în timpul esercitului acestei funcțiuni, sânt supuse la nişte dureri mari din cauza diformității mamelelor.*

Chiar legăturile ciorapilor sânt vătămătoare; căci prin apăsarea pe care uterul o esercită asupra originii vaselor curale ca să producă Oedemul séu inflamațiuni pline cu materie apatósă și varicele genunchilor séu inflamațiuni formate din intinderea vinelor.

Femeia însărcinată are nevoie de vestminte lungi largi și calde.

Ca nutrice a copilului seu, muma trebuie să-și conserve volumul și greutatea sênului, să nu-l stringă, ca cu modul acesta sênul să fie lărgit prin laptele conținut în mamele; peptul să fie totdeauna cald prin vestminte calde, astfel că la deschiderea lui în timpul lăptării să causeze copilului un acces ușor.

Corsetele pot fi fôrte vătămătoare întregului organism, mai cu sémă la persoanele tinere, cari n'au finit încă creșcerea.

Ele împedecă circulațiunea, desvoltarea corpului și pôte provocă bóle diverse ca: vomitiuni sanguine, tusele obicnuite, tubercule, phthisie, anevrysmele inimei.

S'a constatat că în cea mai mare parte a Europei, un sfert din femeile cari mor datoresc peirea lor, bólelor de respirațiune cauzate de acésta plagă socială!

La persoanele scrofulóse sânt favorabile, căci le susține peptul și colóna vertebrală de a nu se cocoșa îndată, ci mai târziu.

Din cele díse, conchidem că, decă cum am díis mai sus, nu se pête stérpi réul acesta, cel puțin să se întrebuinteze în limitele lui de a nu deveni periculos, făcând abus de el; ci să ne conformăm definițiunii sănătății, care este acea stare a corpului în viétă, în care tóte funcțiunile omului au esercitiul lor regulat; căci mens sana in corpore sano, díce un vechiu axiom latin.

Basile Lambru.

Bibliotecile cele mai insemnate.

Diarul „Desbaterile“ publica niște note fôrte interesante asupra bibliotecilor din Paris, din Francia și din principalele orașe ale Europei. Țifrele sânt de o esacititudine cât se pôte de precisă.

Biblioteca națională din Paris care nu este egalată de nici o altă bibliotecă, conține mai mult de o jumătate milion volume.

Afară de biblioteca din strada Richelieu, Parisul posedă încă importante colecțiuni pe cari le vom cită în ordinea alfabetică.

Biblioteca Archivelor, fondată de Daunou în 1808, are 20,000 volume. Biblioteca Arsenalului, care datéză din secolul din urmă, fondată de Saulmy de Argenson are 200,000 volume. Biblioteca Advocaților, la palatul justiției, 12,000 volume. Biblioteca Biroului Longitudinelor, 5000 volume. Biblioteca Colegiului de Francia, 6000 volume. Biblioteca Conservatorului Artelor și meserilor 20,000 volume. Biblioteca Conservatorului de musică 5000 volume. Biblioteca corpului Legislativ 50,000 vo-

lume. Biblioteca Curții de Casație 40,000 volume. Biblioteca facultății de drept 9000 volume. Biblioteca facultății de medicină 35,000 volume. Biblioteca otelului de monedă 2000 volume. Biblioteca imprimeriei naționale 3000 volume. Biblioteca Institutului 100,000 volume. Biblioteca Invaliților 25,000 volume. Biblioteca de la Louvre 100,000 volume. Biblioteca Mazarine, Biblioteca a fondatore Mazarinea, fondată la mijlocul secolului al XVII 165,000 volume. Biblioteca ministerului afacerilor străine, 14,000 volume. Biblioteca muzeului de istoria naturală 35,000 volume. Biblioteca vechiului Senat (palatul dela Luxemburg) 20,000 volume. Biblioteca de la Sorbona 125,000 volume.

Vom lăsă la o parte celelalte biblioteci, aparținând stabilimentelor administrative și cari sânt de mai mică importanță.

Totalul volumelor conținute în aceste stabilimente, unite cu acela al bibliotecilor ce am citat, forméză un total de mai mult de un milion și jumătate volume. Se pôte dar díce că Parisienii au la dispozițiã aprópe 1.500,000 volume.

Acum, pentru bibliotecile de prin departamente, credem, díce „Desbaterile“, că sântem în drept a firmă că se numeră în tótă întinderea republicei 4 milióne și jumătate volume afară de Paris. Cu Parisul, există în bibliotecile din Francia, în cifre rotunde șese milióne volume.

Cele mai importante sânt cele din Bordeaux, 140,000 volume, Rouen 112,000 volume, Troyes 100,000 volume, Besançon 75,000 volume, Marsilia 75,000 volume, Grenoble 70,000 volume, Lille 25,000 volume, Toulouse 60,000 volume, Le Havre 22,000 volume, Versailles 65,000 volume.

Se pôte numeră până la 215 orașe, în Francia cari au o bibliotecă de 10,000 până la 20,000 volume și o infinitate de altele având 2, 3, 4000 volume. Fie-care și aduce în aceste colecțiuni un nou numer de cărți, și în fie-care și se forméză noi biblioteci. Se pôte spera că într'un viitor puțin depărtat, fie-care comună, ori cât de modestă ar fi, va avé biblioteca sa după cum are cafenéua sa.

Se scie, de altmintrelea, că administrațiunea favorisă crearea acestor colecțiuni gratificând comunele cu cărți perfect adaptate necesităților locuitorilor pentru cari le destinéză.

Se cităm acum străinătate, biblioteca British Museum la Londra, care numeră 500,000 volume.

În Austria, biblioteca din Viena posedă 350,000 volume, Praga 150,000 volume, Bruxellesul are 90,000 volume.

Copenhaga (biblioteca regală), 40,000 volume.

Madridul 200,000 volume.

Biblioteca dela Escorial, fondată de Carol V în care se află un manuscript prețios, díis Cartea de aur, scrisă pe hârtie velină în litere de aur, având o vechime de 500 ani, posedă 3000 manuscripte arabe. Ea conține apoi un exemplar din tóte operile cari au fost arse de închisiție.

Se numeră la Roma 16 biblioteci. Aceia a Vaticanului, cea mai bogată, posedă mai mult de 30,000 volume, dar ea nu este cea mai considerabilă.

Biblioteca Angelina posedă 90,000 volume și 15,000 manuscripte.

Milanul posedă 150,000 volume și 15,000 manuscripte. Veneția (Biblioteca Sant Marc) 125,000 volume, Turinul 45,000 volume, Genua (cele doué biblioteci ale sale) 100,000 volume, Lisbona 90,000 volume.

St. Petersburg (bibliotecă imperială) posedă 46,000 volume.

T.

* Raciborski de la puberté et de l'âge critique chez la femme, p. 184.

Despre ospitalitatea femeilor române.

Dedicațiune dōmnei Fanny de Lenenyi.

A avē o inimă nobilă, un simț simpatic, o vorbire atrăgătoare, o manieră plăcută, o tractare loială, o casă deschisă, un scaun de odihnă, o mesă așternută și o mână darnică pentru toți aceia cari ne cercetază din iubire au din lipsă, din amicitie au din datorie — să ție ospitalitate.

O ȳnsușire frumoasă acēsta, ca și care pōte nici una alta nu caracterisēză așă tare și in mod așă de profund deosebitele popōre și națiuni, ce locuies suprafața pământului.

O ȳnsușire, care e in stare de a cuceri și caracterele cele mai selbatece, de a subjugă și spiritele cele mai renitente și de a deobligă și umilă și inimile cele mai superbe; și in urmă o ȳnsușire, care din străini și necunoscuți face amici și ȳmeni de casă, din tăcuți și retrași ȳmeni viali și iubitori de societate.

Ferice de popōrele acelea, cari se pot mândri inaintea lumii cu o astfel de ȳnsușire; dar mai ferice de acelea, cari au profesat totdeuna și profesēză și astăzi o virtute așă ȳdicend atāt de nobilă ca și acēsta.

ȳre să fiu botezat cu epitul de „judecator parțial“, decă pe poporul român il voiu regiștrā intre popōrele cele mai ospitali? și ȳre să fiu invinovățit cu „nedreptate“, decă pe femeile române in specie le voiu numi cele mai ospitale? Eu nu cređ . . . cel puțin om iubitor de dreptate nu va face așă ceva.

Cumcă secul frumos in genere e mai dester in conversare, mai aplicat spre viața socială și mai mare măiestrā in distragere, o scim și recunoscem cu toții; acum ȳre nu am putē ȳdice și afirmā tot-deodată și aceea, că femeile, cu deosebire romāncele nōstre, de-comun sūnt și mai ospitale, decāt bărbații? Ba da! In afirmațiunea acēsta ne sprigimesce istoria și ne intăresce esperința.

Să deschidem pe un momēt cartea cea mare a istoriei.

Pe câte pagine frumoșe și memorabile ale ei nu cetim, despre atari fapte nobile ale femeilor vechi romane, cari demustrā in mod cāt se pōte mai evident inimă indurată și spirit ospital.

Au o Corneliā, o Veturiā, o Plotinā, o Elena și alte multe, tōte femei romane de pie memoriā, să fi fost ele străine, reci și respingătoare față de vizitanții și față de inferiorii lor? Au mările lor cele grațioșe să fi fost neindurate față de cei ce le cerea ajutorul? Nu... nu credeți! Istoria și astăzi ne vorbesce cu fală despre dēnșele, ca despre tot atâtea mame bune, ospitale și indurate ale omenimei, ne enerēză și astăzi cu dulce despre stima și iubirea de care să bucurau pretotindenea.

Și pentru ce acēsta stimă și acēsta iubire atāt de mare? De sigur nu pentru alt-ceva, decāt numai și numai pentru indurarea, liberalitatea și ospitalitatea lor.

Dar să nu cercām așă departe după doveđi. Să ne restringem la timpurile mai recente, la seclii mai aprōpe de noi.

Cronicarii ne spun, că până la venirea nemților (1687) aici la noi, ospitalitatea romānilor transilvaneni, și in specie a femeilor lor, așă erā de mare, incāt ori și cine putea să călătorēscā „cruceș-curmeđiș“ prin țērā, fără ca să facā spese baremi de un banuț, și totuș

să ȳmble satul atāt el, cāt și cei impreună cu dēnsul? Ori unde mergea, și in ori-care casă intrā, primirea lui erā sigură și ospitală.

Bunătatea domnului de casă, dar mai ales ospitalitatea femeii sale il providea indata cu mănăcări, simple ce e drept, dar bune și gustuōse, cu apă rece și cu așternut bun.

Ba după cum insēmă un bărbat venerabil de al nostru (G. B.) in un tractat al seu despre „Datinile vechi ale Transilvaniei“ prin unele comune romāni buni și femeile ospitale „pentru ca să nu te poți depărta, ori cānd ȳi-ar plăcē, decă erai călare ȳi ascunde șēua, ȳr decă erai cu trāsūrā ȳi scotea cāte o rōtă și o pitulā undeva“.

Prin secul al XVII-lea nici vorbă nu erā de ospetării. ȳnsuși Clujul avea numai una o firmă „La bucătariul“ in strada de mijloc. Și ȳre pentru ce? Pentru că călătorii aflā cvartir liber și mesă avută ori unde se crotiā pe nōpte, ȳr cel ce il primia păstā cu scumpetate ȳicala:

„Fapta nobilă și bună pōrtă 'n sine-a sa resplătă,
Și n'asteptā dela nime ca să fie premiată“.

După venirea nemților și a altor elemente străine insē, poporul nostru ȳncă a inceput a fi mai circumspect și mai retras, nu dōră pentru că s'ar fi lăpēdat acuma de ȳnsușirea-i de ospital, ci pentru că a fost așă de tare inșelat in bunătatea, și desconsiderat in liberalitatea sa.

A inceput și el a-și deschide ochii, a privi in giur de sine și a fi confidențial și ospital singur numai cu aceia, despre cari presupunea bunāvoință și recunoscință.

Pe lângă tōte acestea femeile nōstre au remas și astăzi cele mai amicabile, cele mai darnice și cele mai ospitali.

Nimenea nu le cercetēză fără de a 'nu fi multămit' cu ospitalitatea lor și nimenea nu le rōgā au indurā, fără de a nu fi mănăiat după putință. Nu, căci după cum ȳdice I. Popfiu despre copila romanā:

„Ea-i resplătītă decă-un suris a observat
Pe buza suferinței ce ea o-a mănăiat“.

Acestea am avut de a le spune și da publicității despre „ospitalitatea femeilor romāne“ in o tractare cāt să pōte mai scurtā cu scop, ca toți aceia, cari iș aflā desfētare sufletescā in cetirea au esaminarea ȳnsușirilor nōstre atāt de nobile și frumoșe ce ne caracterisēză, să se bucure și acuma din inimă că sūnt fiii și bărbații unor femei, diligente, bune, ospitale și indurătoare.

ȳr eu inchei cu cuvintele unui călător străin și de renume: „Fost'am in Ardeal . . . convenit'am cu cele mai mari familii romāne . . . și dintre tōte ȳnsușirile acestui popor, ceea ce mi-a tras atențiunea și simpatia mai tare — a fost ospitalitatea lui și a femeilor sale“.

Ioan M. Petran.

C a f é u a.

Cafēua, din care să face o bēutură atāt de plăcută, abiā erā cunoscută pe la jumătatea secolului XV, chiar in Arabia, de unde s'a respāndit peste tot pământul; totuși, se făcea us de ea in o parte a Persiei.

Un muftiu din Aden, numit General Eddin, care făcū o călătorie in acele țēri, vēđū luāndu-se cafea și bāgā de sēmā că, pe lângă alte proprietăți, ea are și p'aceia d'a ușurā și chiar a face să trecā cu totul durerea de cap, d'a reinviorā spiritul, și altele.

La întorcerea luă cafea, împreună cu dervișii sei, pe seră, spre a pute trece noaptea în rugăciuni, fără să-i fie somn.

Se dice că un păstor din Persia a fost cel dintei care a cunoscut proprietățile cafelei; caprele sale, mâncând bobe de cafea cădute, părură agitate și nu putură dormi.

Păstorul făcù esperiință și cu sine și însciință și pe un stareț dela o mănăstire, care dete ordine călugărilor ca să ia și dênșii cafea.

Intrebuințarea cafelei trecù din Persia în Aden, din Aden la Mecca, ș-apoi în Egipt, în Siria, la Constantinopole.

În Europa nu fu cunoscută decât la jumătatea secolului XVI. Ea să răspândi aprôpe în același timp cu tutunul.

Mulți medici susținură că eră un fel de otravă. Mult timp în urmă și chiar astăzi acêsta opiniune are mulți partizani. Europa datoréză cultura cafelei Olandesilor, care dela Meka o aduseră în Batavia și din Batavia în grădina din Amsterdam.

Se dice că cele dintei lădi de cafea apărură la Londra în 1652 și la Paris în 1669. În acel timp, o libră de cafea să plătiă cu 40 scuđi. Cantitatea de cafea care s'aduce acum din locurile unde ea să produce, să urcă la 319,000 tone, din care singură Europa consumă aprôpe 118,000.

B o n b ó n e.

Eră pe la 1864. Wilhelm III, care p'atunci nu eră rege al Prusiei, călătoriă incognito prin Ungaria; aprôpe de Teplitz, întelni un judecător ungar, care se preumblă liniscit pe drum fumându-și luléua.

— Cine ești, băiete? — i dîse regele cu obicinuita lui familiaritate.

— Judecătorul comitatului, — respunse magistratul surprins.

— Ești mulțămît de starea ta?

— Negreșit.

— Te fericesc.

Wilhelm voi să plece, dar judecătorul îl opri:

— Dar tu, fétul meu, — îl întrebă el, — cine ești?

Suveranul, credënd că va incurcă pe întrevorbitorul seu, i dîse cu glas tare:

— Sînt regele Prusiei.

Ungurul, nemișcat cătu-și de puțin, dîse regelui:

— Ești mulțămît de starea ta?

— Fără îndoielă, — borborosi Wilhelm, — turburat d'atîta îndrăznélă.

— Aide, te fericesc, — dîse magiarul cu bunătate și-și cătă de drum.

*

La un neguțăter de cai.

Un client: M'ai înșelat într'un mod nedemn.

Neguțătorul: Eu?

— Mi-ai garantat că calul ce mi-ai vëndut n'are nici un cusur.

— E bine?

— E bine, este chior!

— Acesta nu este un cusur, ci . . . o nenorocire!

*

La dejun.

— Iosefino, — dîse Dómna, — nu mai e de suferit. Ouele dtale sînt vêrtôse ca lemnul! Ți-am lămurit cu tôte aceste că trebuia să le lași în timp de trei minute în apă caldă. N'ai decât să te uiți la césornic.

— Așă am și făcut!

— Așă!

— Ve asigur . . . Dar césornicul nu merge bine . . . întărđie!

*

Ceva sciințific.

Calino continuă a invêță pe fiul seu elementele sciinței.

— Să vedem, Toto, — întrebă el pe copil, — spune-mi cari sînt proprietățile căldurei?

— Da, tată; ea dilatăză corpurile, le lungesce . . .

— Fôrte bine. Și frigul?

— Frigul din contra, le condensézá, le micșoréză.

— Așă, — respunde Calino, — écă pentru ce vêra dîlele sînt lungi și érna fôrte scurte!

*

Autori și editori.

Écă o anecdotă curiôsă, povestită de dl Clément Caraguel în „le Journal des Débats“, în privința tinerilor autori.

Un poet, încă tiner și cu totul necunoscut, se duse să propue unui editor un volum de versuri. Editorul îl primî cu respunsul obicinuit: momentul e rêu ales, versurile nu se vënd, etc.

— Faceți rêu, — dîse tinerul; — aș fi iscălit cu dvóstră un tratat, care v'ar fi asigurat proprietatea tuturor operelor ce voi mai scrie. Refusați averea dvóstre.

— Ești pré bun, domnule, — respunse editorul cu un suris ironic.

— Mai mult póte decât cređi, — reluă poetul, — căci simt în mine un poet de geniú, de și lucrul îți pare cam de necređut. Însé se va vedé mai târđiu.

Dicënd aceste, tinerul își puse manuscrisul în pòsunar și eși.

Editorul, mirat de acest ton asigurat, se gândi un moment și apoi alergă după tinerul necunoscut. Dar acesta eră deja departe și nu-l putú ajunge.

Numai după cîtva timp află că se numesce Victor Hugo.

*

Un model de iubire conjugală.

Tinera comitesa C., căsătorită abia d'un an, se află în salon și-i este fôrte urit. Se pune la biurou, ia un condeiu și scrie bărbatului seu scrisórea următóre:

„Nesciind ce să fac, îți scriú; nesciind ce să-ți spun, sfirșesc.

„Fôrte supêrată d'a fi

„Comitesa de C.“

*

Fîicele renumitei Grisi.

Intr'o đi, împêratul Alesandru II s'apropie de renumita Grisi, care se preumblă cu cele doue fii ale ei în grădina de vêră, la St. Petersburg.

— Ce frumóse Grisete, — dîse țarul suridënd.

— Nu, sire, — respunse cântăreța, — ele sînt niște Marionete.

Grisi trăiă atunci cu Mario.

*

Un om în etate de peste 80 de ani dîce bucătăresei sale, care are doue-đeci de ani și care i cere sotéla pentru a plecă:

— Faci fôrte rêu de me părăsesci. Nu imi plac obrazele cele noi, și ai fi stat la mine „tótă viêta dtale!“

Idilă păsêrescă.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 249. —

Libertatea și fericirea pasêrii e proverbială. De cîte ori pizmuim sórtea plăcutelor cântărețe, cari cân-

ță vesel și fără grigi la umbra pădurilor, séu se 'nalță în aer, scaldându-se drăgălaș în rațele sórelui.

Și cu toate aceste, câte grigi, câte temeri au și dênsele!

Indată-ce sosesc de sub clima mai moderată, prima lor ingrigire este a se arangia casnicesce. Cât lucru le cóstă acésta, numai acela scie, care le-a petrecut cu atențiune. Tótă ziua alérgă ele, portând tot ce trebuie la construirea cuibului lor.

Apoi după ce cuibul e gata și niște oue il decorează, cu ce paciență șede ea pe ele, până când bărbătușul pórtă de mâncat.

Dar ea nu obosesc. Și intr'o ți, étă puii! Ce bucurie! Cu ce plăcere le dau de mâncat!

Ilustrațiunea din nr. presinte în: 'ătoșeză tocmai momentul acesta.

A. M.

Felurimi.

Cel mai bogat om din lume. Citim intr'o fóie vieneză: „De și cunoscutul rege al căilor ferate, William H. Vanderbilt in New-York, se laudă bucuros cu avuțiile sale și se uită cam peste umeri la ori-ce creștin, care nu posedă o avere de cel puțin un milion, cu toate acestea nimeni până acum n'a știut a nume de câtă avere dispune dl Vanderbilt. Dar in vino veritas. Intr'o ți, șeđend la mésză cu un priet. in intim, i-a povestit acestuia, că averea sa este de 194.000.000 dolari (aprópe un miliard de franci) și deci se crede a fi mai bogat decât ducele de Westminster, cel mai avut proprietar in Marea Britanie. Acest archi-milionar adaugă la tesaurele sale in fie-care cés 1180 dolari (5900 fr.), pentru că la capitalurile sale primesce 6 procente. — Așă dar dl Vanderbilt are un venit anual de 12 milioane dolari și acest Krösus trăiesce cu toate astea destul de modest, căci nu cheltuesce pe an decât 200.000 dolari séu un milion de franci, plus 40.000 dolari, cât il cóstă pe an balul seu cel mare. Umbă simplu imbrăcat, ca și soția sa, care caută numai rochii elegante și cu gust, nici de cum încărcate. Giuvaericalele ei se estimează d'abiă la suma de 150.000 dolari séu 750.000 franci.

Timbrele de poștă. Moda d'a colecționă timbre de poștă datéză numai din 1861 și dênse a luat o întindere estraordinară. Acum doue-đeci de ani, nu putea să-și procure cineva de cât 500 de specimene de timbre. In timpul de față unele albumuri conține cel puțin 3000. La museul din Berlin, esistă, se đice, 4500 din cari 2460 europene și 1147 americane. Când mareșalul de Mac-Mahon eră președinte al republicei, soția lui doria mult să-și imprime timbre cu efigia sa; să și pregătise câteva specimene, dar comisiunea poștală nu primi proiectele propuse. Esis:ă cu toate aceste colecționisti cari cred că aceste timbre au fost puse in circulațiune și se înțelege că sânt fôrte scumpe, intocmai ca și timbrele de un penny cu efigia reginei Victoria și a prncipelui consort, precum și acele ale comitelui de Chambord, care sânt fôrte rare. Ele au fost gravate in 1873.

Cultura florilor. Cu toate că se scie, de mai mulți ani că cultura florilor afară din pământ este un lucru ușor, niște esperiinte făcute de curënd au dat ôre care actualitate acestui procedeu aerian. S'a substituit pământului când nisip curat de riu, când muschi. Nu mai e nevoie d'a adăugă, că e necesar d'a alipi pe lângă unul séu altul din aceste ingrediente o matine de

ingrășare artificială. Să procede in modul următor: se scôte o plantă din pământ, cu multă ingrigire, pentru a nu se rupe cumva vr'o rădăcină și apoi se curăță tótă țărina ce ține de dênse. Intr'un vas se așeđă un strat de muschi stropit cu o licóre specială; peste acest strat se depune un al doilea, de muschi ordinar și se pune planta pe acesta; pe rădăcini se pune de asemenea muschi ordinar și peste acesta muschi fertilizat. Se stropesce din timp in timp planta, ceea ce permite principiilor conținute in muschiul fertilizat d'a se dissolve și d'a se pune in contact cu rădăcinele. Plantele trăiesc fôrte bine. Se póte găsi in điarul „Le Nature“ formula lichidelor ce să întrebuinteză pentru a se fertilisă muschiul.

Limbagiul pasérilor. Cocoșul vorbesce limba găinelor sale; mai mult, el cântă bărbăția și gloria sa; scatiul, țintezoiul pitulicea, nu cântă decât amorurile lor. Sticlele cântă amorul și talentul seu real. Ciocărlia intonează un imn spre gloria naturei, sub cerul liber; femeiușa sa il ascultă și-l admiră, pitulită in grâu. Rëndunica, plină de iubire, plină de afecțiune, cântă rare ori singură, dar cântă in duo, in trio, in quatuor, in atâtea partite căți membri sânt in familiă; gama ei are puțină întindere și totuși ciripitul seu e plin de farmec. Privighetorul s'așeđă p'o ramură vecină cu aceea pe care se află cuibul seu, puțin mai sus, și, bătând mésză cu aripile, distrage pe tovarășa sa de grigile clocirii cântându-i tot ce scie mai frumos. Canarul cântă amorul seu propriu.

Drepturile femeii in Englitera. Legea proprietății dă femeilor englese dela 1 ianuarie 1883, drepturi aprópe egale cu acelea ale bărbăților lor. Ecă câteva articole din acésta lege, a căror insemnătate este capitală. Femeile măritate vor puté să trateze singure toate afacerile lor; ele nu vor mai avé nevoie d'autorizării bărbăților. Ele pot să dobândescă și să dispună d'ori-ce proprietate, fără intervenirea bărbăților; prin urmare, pot să semneze contracte, să urmărescă și să fie urmărite in justiție in același mod ca cum ar fi nemăritate. Decă vor face operațiuni comerciale fără bărbății lor, pot să fie declarate de falite etc. Legea acésta nu va fi aplicabilă decât pentru femeile cari se vor mărită după 1 ianuarie 1883.

Serpii din India. In India, șerprii fac pustiri spăimântătoare. Numerul victimelor lor să urcă, pe fie-care an, la mai multe mii. Astfel, dintr'un raport oficial resultă că, in anul 1881, 18,680 persóne au fost omorite de șerpri și 2757 devorate de animalele selbatice, 43,609 capete de vită au fost devorate de șerpri și de feare. In același timp, au fost distruși 254,968 șerpri și 15,274 animale selbatice. Guvernul a cheltuit 102,810 roupies in prime oferite pentru distrugerea acestor animale.

Călindarul săptămânei.

Điua sept.	st.	si.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Dumineca Rusalelor. Evang. dela Ioan c. 20.					
Duminecă	27	8	(+) S. Rusali	4 3	7 54
Luni	28	9	(+) P. Nichita	4 3	7 55
Martți	29	10	Mart. Teodor	4 3	7 56
Mercuri	30	11	P. d. Mon Dal	4 2	7 56
Joi	31	12	Ap. Ermil	4 2	7 57
Vineri	1	13	Mart. Iustin filos.	4 2	7 57
Sâmbetă	2	14	Cuv. Nikifor	4 2	7 57

Proprietar, redactor respunđător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.